Badische Landesbibliothek Karlsruhe

Digitale Sammlung der Badischen Landesbibliothek Karlsruhe

Excerpta ex Hieronymi tractatu in librum Psalmorum, absque ordine - Cod. Aug. perg. 99

Hieronymus, Sophronius Eusebius

[S.l.], [8./9. Jh.]

De modis penitenciae

urn:nbn:de:bsz:31-14124

Visual Library

quia multum ieiunauit & nescit differentiā catholicae fidei & xiiii & postea intel
lexerit pen̄ q; egerit reliquias deb& igni concremare & unū an̄ pen̄ · si au scit & neglegit
pen̄ remotus x an̄ pen̄ siquis a fide cā discesserit sine ulla necessitate & postea ex toto
animo penitentiam accepit iii · an̄ pen̄ extra ecclesiam idest inī audientes iuxta ne
cena concilium ui annū pen̄ in& int penitentes & duos an̄ ccl buc extra comunione

DE MODIS · PENITENCIAE QUARITATE INQUISITIO SENIORI

Sciendum est quanto quis temp moratꝰ in peccatis tanto ei augendae pen̄ · Aliis statuunt
xii triduan̄ pre pensā quod ergo nec laudo nec uitupere sed theodorus laudauit ·

A lii centū dies cū semis pane m̄sure pax matiū aqua & sale & psal. l. in unaquaq; nocte
aut · l · suppositionis una nocte intueniente ; De aeris quoque p̄tiū uirȝ ut ancill& p
uno anno ut dimidium om̄iumq; possidere uidetur & si que fraudau reddere
quadruplū ut xp̄s iudicauit ; Item alio dicunt xii triduanas cū xii psalteria
impletis cū palmatas · ccc · p singula psalteria excusant unū annū in p&itentia ·
It xxiii biduanus cum tribus psalteria impletis cum palmatas · ccc · p singula
psalteria alium annum excusant , lxx psalmos cū uenia post nocte cū palmatis
ducentis excusant triduanā centū xx no missas speciales cū tribus psalteria & cc palma
tis excusant uiii · sol in elemosinā & de istis p̄cipue psalmis hoc eme ds̄ · d̄s in nom̄ · misere
d̄s misereatᷓ · d̄s in adiutoriū : de istis psalmis implet psalteria sēp cū gloria sub & confidat de
d̄ni m̄ia quicquid iuste petierit a d̄no p̄ts illi d̄ns ; Sed credim̄ de d̄ni m̄ia quia miserationes
eius multe sunt , Item alibi di p uno an̄ in pā & aqua : xii biduanas ; p alio an̄ xxiiii uices
· l · genu flexu · pro tertio an̄ in ueneranda festiuitate quale elegerit biduanā faciat psal
cant & inmobilis stans · Pro iiii anno nudus ccc uirgis percussiones recipiat ; P quanto
anno suū uictū quantum ualeat pens& & tantū d& elemosina · Pro u an̄ redemat se
quantum ual& & de ipso pretio cui malum fecit ibi restituat & si uxore non uiuit habere
des legitimos querat · Pro ui an̄ derelinquat omnia mala & faciat malū (bonū) ; Et qui ista implere
aut non uult aut non potest & reliqua sic in penitentiale scriptum est · & q̄d de psalmis hoc q̄d supe
rius

dixim(us) Implere non potest elegat eum qui pillo faciat & de suo pretio aut labo
re hoc redemat ; ITEM ALIBI. ⁄. in pane & aqua ut paulus in minutis culpis ⁄.
Legimus in penitentiale p criminalib; culpis añ unū aut duos ut tres penitēnā agere ⁄.
mensem unū aut ebdomadam simul modo aut aput aliquos. hec causū ardua & dif
ficilis ; Et itaqui ideo non potest facere consiliū dam(us) ut psalmos & orationē ut elymosinā
cū aliquis diuab; in penitentia p hoc esse debeat. Et qui potest implere qd in pen̄ scriptū est
bonum est & hic ordo est pro eo quod superius diximus quod facere debeat idē psalmodiā
in penitenciale p uno die quando in pane & aqua debet pen̄ hoc sunt psalmi l. flectendo
genua lxx infra ecclē aut in uno loco post ordinē psallat ; Pro ebdomada q in pane & aq
debet pen̄ ccc psalmos post ordinē psallat infra ecclē aut in uno loco & sine genua flectendo
cccc xx pro uno mense quando in pane & aqua debet pen̄ psalmat psalmat. l d cū genua flectendo
& sine genua flectendo. ro xx & postea p omnes dies reficiat ad sextam a carne & uino abstine
at se alium cibum quem ei d(eu)s dederit postea quam psallit sumat ; Et qui psalmos non
nouit & ita penitere debet & ieiunare non potest unūquemquem diē dē ptio ualente dina
rium in pauperibus erogat & ieiunet unum quemq; diē usq; ad nonam & aliū usq; ad uesper
& quod habet manducet ; Quād autem unum annū in pane & aqua pen debet donet in
elymosinam sold xxii & unum diem ieiunet usque ad nonam alium semp usq; ad uesper
& in trib; quadraginsimas quantū sumit pens & et tribuat medietatē in elymosinā
In secundo anno remissior penitentiae. De natale dn̄i usq; in epyphania & de pascha usq; in pentecosten
Et qui non potest sugere penitentiā sicut superius diximus. In primo añ erogat elymosina solt
xxii & in secundo xx & in tertio xiiii hoc solidos lxiii. ITEM DE POTENTE QUOMODO SE REDEMAT.
De criminalib; culpis recurrat ad euangelium sic Zacheus dn̄o dixit. Dn̄e dimidiū bonor
meorū do pauperib; & si alicui aliqd iniuste abstuli reddo quadruplū & ille meruit a dn̄o audire
hodie salus huic domui aduenit. hoc est remissio omniū peccatorū suorū scdm patrū traditionē.
& forsitan in p̄senti non sunt quib; aliqd iniuste abstulit aut n̄ possit animū ei sic euangeliū dt facere medietatē
donet considerans

hoc quantum ipse est pensatis. in argento eroget in elymosina. & aliud tantum quantum ual& ipsum
argentum. Decima & de di ēferat in elymosina & tertium tantum quantum ual& ipsum argentum aut de eo mancipius
dimittat liberos aut captiuos redimat & omne qd iniuste egerit ab illo die non rep&at & de eo qd desine
rit peccare non desinat corp; & sanguine xpi comunicare. Sciat sibi illi sententia adiungi quam zekeias
meruit & illud non est dimittendum qd apostolus ait qui corp; peccauit per corp; emend&. hoc est ie
iunium uigilia & orationes & obsecrationes ad dm quia scriptum est, nemini dantes ullam
ofensionem ut non uituperetur ministerium dī; Sed in omnib; exhibeamus nosmet ipsos ipsos sic
di ministros; Legitur quia xps ieiunauit qui nullum peccatum comiserit similiter & apostoli post
donum sps sci. Igitur nos debemus imitatores esse rei celestis; Propterea super his oport& nos
aliquid augere de expenso idest ieiunius in unaquaque ebdomata illi. & ut sit a uino & epu
laribus erbus idest a carne similiter & de continentia coniugis sue abstineat se his dieb; iuxta quod
in canonib; sit constituer; hoc sunt dies dominica & solemnitates scē & legitime quidē in ulim & uir fr
sciens scriptum esse qui plus laborat plus mercedis accipi&. hii sunt dies qui nuncupant in peni
tentia. dominica natal dni epyphania pascha asensio dni pentecosten scī iohannis baptista
& scē marię semper uirginis; scōrum etiam apostolorum uel scī martini seu & ueneranda festiuitas
illius qui in ipsa prouincia in corpore requiescere uidetur; DE BAPTISMO ITERATO ET DE OPERE
VEL QUI IN DICIUM IEIUNII CONTEP; IN DIE DOMINICO ET QUI DIE DOM IEIUN
Qui bis baptizati sunt ignorantes non indigent pro eo pen. nisi quod sedm canones non possunt ordinari nisi p
magna necessitate. Qui autem ignorantes iterum baptizati sunt quasi iterum xpm crucifixer
unt. an pen. IIII. fr & III et III quadraginsimas sup uitium aliquod fuerit. Si autem pro mundicia licitum putauer
III. an pen. Baptizatus presbitero non baptizato iterum debent baptiz. De operib; die dominico;
Greci & romani nauigant & equitant panem non faciunt aliud nec in carro ambulant nisi ad ecclesiam
nec balneant; Greci non scribunt in publico die dom tamen pro necessitate seorsum in domo scribunt.
Qui operant die dominico eos greci prima uice arguunt sed tollant aliquid ab eis tertia uice tertia parte
de reb; tollant aut uapulant uel VII pen. Lauacrum capitis potest esse in dom & lixiua pedes lauare lic&.
Si quis autem die dom per neglegentiam ieiunauerit ebdomada tota deb& abstinere si secundo XX pen
si postea XL dies.

Sip̄ damnatione dicei iunauerit ſicut iudei abhominabitur ab om̄b; ęccl̄e catholicis ;

Siquis autem contēpſerit indictum ieiunium in eccl̄e & contra decreta ſeniorum fecerit ſine quadragiſimis xl dies pen̄. ſi autem in quadragiſimis an̄ pen̄ ; Si frequenter fecerit & in conſuetudine erit ei exterminabitur ab eccleſia d̄no dicente ; Qui ſcandalizauerit unum de puſillis iſtis iſtis qui me incredunt ; Benedicens infantem iii ante baptiſmum annū extra numerum pen̄ cū pan̄ & aqua ;

DE MINISTERIO ECCL̄ ET REDIFACIONI UEL DE DIUERSIS NEGLEGENCIIS EIDIIS

Pro bonis rebus offerre debem̄. Cum SACRIFICIO SEU DE DIUERSIS MALIS ;

Pro malis nequaquam . B . uero pro ſuis ep̄is non prohibentur offerre cum municauerit ignorans excommunicatione ab eccl̄e xl dies pen̄ ; Siqui ſ errans communicauerit aliquid de uerbis ſacrorum ubi periculum adnotauerit iii ſuperpoſitiones faciat ; Si ſacrificium terra tenus neglegendo ceciderit ſuperpoſitionem ; Qui ſacrificiali quid perdit relinquens illud feris deuorandum ſi excuſabiliter iii quadragiſimas ; ſi uero an̄ qui non bene cuſtodierit ſacrificiū & mus comedit illud xl dies pen̄ ; Qui autem pdiderit & non inuentum fuerit xxx dies pen̄ qui pdiderit ſuum chriſmal aut ſolum ſacrificium in regione qualibet & non inuentur iii quadragiſimis uel an̄ pen̄ ; Sup fundens aliquid de calice ſup altare quando auferunt linthiamina iii dies pen̄ aut ſi habundanter ui iuſ ſup poſitionis peniteat ; Si accedentibus de manu ſacrificium ceciderit in ſtramen iiii dies pen̄ a quo ceciderit ; Qui autem effunderit calicem effunderit in finem ſolemnitatis miſ xl dies pen̄ ſi uero neglexerit quis accipere ſacrificium & non interrogat ne aliquid cauſa excuſabilis exiterit ſup ponat ; Et qui acciperit ſacrificium nocturna uiſione pollutus ſic pen̄ ; Diac oblationē adferre donec auferatur linteamen quando recitantur nomina pauſantiū ſimiliter pen̄ ; Qui neglegentiam erga ſacrificium fecerit ut ſiccans uermibus que conſumptu ad nihilum deuenit iii quadragiſimas cum pane & aqua peniteat ; Si integrum inuentum fuerit et ita ut ſint in eo uermens conburatur & cinis ſub altare abſcondatur & q neglexerit xl diebus ſuam neglegentiam ſoluat ſi autem is ſonet ſaporis decolaratur ſacrificium xx dies expleat ieiuniū

Conglutinatum uero iiii dies qui autem mergit ſacrificium ē cano bibat aquā & q̄d in chriſmale fuerit ;

Conglutinatum uero IIII dieſ qui autem mergit ſacrificium continuo bibat
aquam & quod in chriſmale fuerit ſumat ſacrificium & emend& p xx dieſ culpā
ſoluſ. Si ceciderit ſacrificium de manibuſ offerentiſ terra tenuſ & n̄ inuenit(ur)
omne quodcumque inuentum fuerit in loco in quo cecidit conburatur & cinis
ut ſupra abſcondatur ſacerdoſ deinde medio anno dimnetur. Si uero inuentu
fuerit ſacrificium locuſ ſcopiſ mund& & ſtramen ut ſupra ignetur & ſacerdoſ
xx dieſ pen. ſi uſque ad altare tantum lapſum fuerit ſupponat ſi uero p negle
gentiam de calice aliquid ſtillauerit in terra lingua · lilabitur tabula radat(ur)
ſi tabula non fuerit mittatur ut non culcetur & igne conſumatur ut ſup ſacerdoſ
autem · l · dieſ peniteat ſi ſuper altare ſtillauerit calix ſorbeat miniſter ſtillam & tris
pen dieb(us). ſi poſt lintheum ad alium IIII dieb(us). ſi uſque tercium · VIIII · ſi uſque
tertium ad quartam · XII · dieſ & lintheamina que tetigerit ſtil(la) III · p ablutum ceſ
calice ſubter poſito & aqua ablutioniſ ſumat. Si quando interlutur calix ſtil
lauerit prima uice XII pſalmi cantantur a miniſtro. Si titubauerunt ſacerdoſ
ſuper orationem dominicam que dicitur periculoſa ſiunt ace · l · plagiſ ſecun
dacentum terra ſuperponat. Qui euomit ſacrificium & a canibuſ ſumitur ānum
pen. ſin autem · XL · dieſ ſin die quando communicauerit ſacrificium euomitur
ſi ante media nocte · III · ſuperpoſitioneſ faciat ſi poſt mediam noctem · II · ſi poſt
matutinoſ · I · ſuppoſitionem · faciat ſi uero ſacrificium euomerit · XL · dieſ
ſi infirmitatiſ cauſa IIII · dieſ peniteat ſi in ignem p(ro)iecit centum pſalmoſ cantet
ſi uero caneſ lambuerit talem uomitum · C · dieſ qui euomit pen. quicumq(ue) alteri
capitale crimen admittenti ignorantiam communicauerit · IIII dieſ

DIRECONCILIATIONI ET DIUERSIS ETMULTIS MALIS

Qui multa mala fecerit id eſt homicidium adulterium cum muliere & cum
pecore & furtum eat in monaſterium & peniteat uſque ad mortem
Si quiſ prb penitentium morientib(us) abnegauerit reus erit animarū quia dnſ
dic(it)

Quacumq; die peccator conuerſuſ fuerit uita uiuet & non mori-
etur. Uera enim conuerſio in ultimo tempore poteſt eſſe.
quia dn̄ſ non ſol temporiſ. ſed cordiſ inſpector eſt;
Sicut latro uniuſ momenti meruit eſſe. in paradiſo in ho
ultime confeſſioniſ. Sacrificium non eſt accipiendum
de manu ſacerdotiſ qui orationeſ uel lectioneſ ſecundū ritum
implere non poteſt. Greci omni die dominica communi
cant. clerici & laici. & qui in tribuſ. dominiciſ non com
municauerint excommunicantur. ſicut canoneſ habent;
Romani ſimiliter. communicant qui uolunt. qui aut
noluerint non excommunicantur; Greci & romani
trib; diebuſ abſtinent ſe a mulieribuſ ſicut in lege
ſcriptum eſt. ante paniſ propoſitioneſ. ante conſum
mationem penitentiae. penitenteſ ſecundum cano
neſ non debent communicare; Qui communicaue
rit ſanguinem inconſciuſ. iiii. pen̄; Noſ aut̄ pro mi
ſericordia. poſt annum aut ſex menſiſ licentiam da
muſ. Pro defuncto monacho miſſa agantur die ſe
pulture euiſ. & tertia die. & poſt ea quantum uolue
rit. abb. Pro laico bono tertio die uel ſeptimo poſt ie
iunium. ꝑ penitentia xxx. dieſ. uel uii. & ꝑpinqui ſei
oportet ieiunare. & uiimo die oblationem offerre
ad altare ſicut in hieſu filio ſirach. legitur. & pro
ſaul filii iſrahel ieiunauerunt poſt ea quantū uolue
rit prbr. Mulierer poſſunt ſub nigro uelamine. ac
cipere ſacrificium baſiliuſ hoc iudicauit.

Epis licet incampo confirmare apresbiteris mis agere.
In uno altare duas facere missas concedit unadie omne
sacrificium sordida uetustate corruptum igni conburen
dumest, Confessio aut dō soli ita agatur. sinecesse est licebit;
Missa secularium mortuorum ter inanno tertio die. &
nono die. & xxx mo die. quia surrexit dns tertiadie. & no
na hora emisit spm. & xxx. dies moysen plan xerunt
filii israhel, Presbitero licet solo missā cantare & crucem
scificare. presbr. siresponsuria cantat inmissa quacū
q; cappam suam non tollat. sed euangelium legens sup
humeros ponat, Quiaccipent sacrificium post cibum
uii. dies pent. qui non communicat non accedat ad pa
cem. neque ad osculum. & qui prius manducat adhoc
osculum non pmittatur; Ecclesiam licet ponere inalium
locum sinecesse sit & non debet iterum scificarē tantum
presbiter aqua asspargere debet. & inloco altaris crux
debet conponi. Ligna ecclesiæ aliā uel igni conburen
da uel ad pfectum inmonasterio fratrib; coquere cū eis
panes licet. & alia inlaicata opera non debent procedere.

DE TRIDUANO IEIUNII CONSUETUDINE

Triduanis aut dieb; ieiunare exemplo scriptum est
ninevitarum quidam natis uitiis totos scribus dieb;
ieiunio ac penitentiæ contulerunt & opera facere dnm
ad misericordiam prouocauerunt